

Yritysvastuusääntelyn uudet tuulet ja vaikutukset arvoketjuihin

MTK

Sonja Finér 22.1.2024

Yritystoiminnan globaaleja vaikutuksia tutkiva kansalaisjärjestö

- Edistämme **ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti** vastuullista liiketoimintaa vaikuttamalla yrityksiin, talouden sääntelyyn ja yhteiskunnalliseen keskusteluun.
- Nostamme esiin yritystoimintaan liittyviä ihmisoikeusongelmia, ympäristövaikutuksia sekä verovälttelyä.
- Finnwatchin taustalla on joukko suomalaisia kehitys-, kuluttaja-, ay- ja ympäristöjärjestöjä.

- konfliktimineraaliasetus
- NFR-raportointidirektiivi → korvattu nyt huomattavasti kattavammalla CSRD-direktiivillä
- EU:n kestävän rahoituksen taksonomia
- metsäkatoasetus
- akkuasetus
- pakkotyöasetus (etenemässä pian trilogieihin)
- vuonna 2024 tulossa kaikkein merkittävin yritys vastuuta koskeva direktiivi: CSDDD, corporate sustainability due diligence directive eli yritys vastuudirektiivi

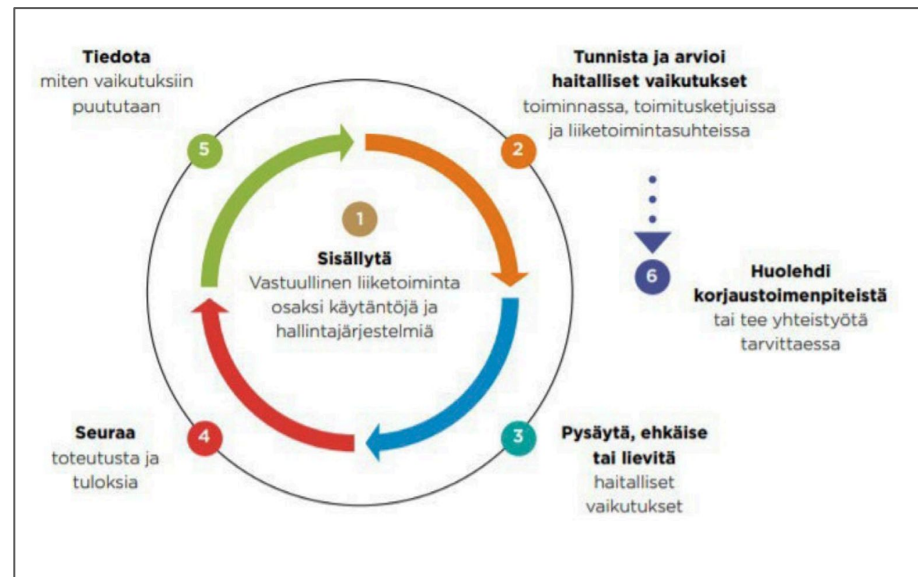
Tulevalla yritysvastuudirektiivillä merkittävät vaikutukset

- Yritysvastuudirektiivistä saavutettiin poliittinen sopu trilogineuvotteluissa joulukuussa
- Direktiivin lopullinen teksti julkaistaan lähipäivinä
- Direktiivi sisältää yrityksille velvollisuuden selvittää toimintaansa liittyvät haitalliset ympäristö- ja ihmisoikeusvaikutukset sekä puuttua niihin.
- Direktiivin myötä yritysten aiheuttamien ihmisoikeusloukkausten uhreille tulee paremmat mahdollisuudet saada oikeutta EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuimissa.
- Direktiivi asettaa yrityksille myös velvollisuuden laatia ja toteuttaa ilmastotoimia koskevat siirtymäsuunnitelmat.
- Yritysten liiketoimintamallien ja strategioiden oltava yhteensopivia 1,5 asteen ilmastotavoitteiden kanssa.

Huolellisuusvelvoite keskeinen konsepti

- ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskeva huolellisuusvelvoite keskeinen yritysvastuun konsepti
- monta nimeä: HRDD, HR(E)DD, asianmukainen huolellisuus...
- määritelty 2011 YK-periaatteissa
- nykyinen ja tuleva yritysvastuusäntely perustuu huolellisuusvelvoitteelle
- huolellisuusvelvoitteeseen viittaavat mm. akkuasetus, taksonomia, CSRD, CSDDD

- CSRD eli yrityssvastuuraraportointidirektiivi toi yrityssvastuukentälle uuden termin “kaksoisolennaisuus”
- Kaksoisolennaisuusanalyysi yhdistää yritykseen itseensä kohdistuvien riskien sekä yrityksen toiminnasta muihin kohdistuvien riskien analysoinnin
- Riskien arviointi osa huolellisuusvelvoiteprosessia, eli se tukee myös kaksoisolennaisuusanalyysin laatimista
- CSRD:n raportointistandardit edellyttävät myös huolellisuusvelvoiteprosessista raportointia

- CSRD asettaa päästöraportoinnille paljon aiempaa tarkemmat vaatimukset.
- Raportointivelvoitteet on asetettu komission viime vuonna julkaisemassa ESRS-raportointistandardissa.
- Standardin soveltaminen aloitetaan suurimmissa yrityksissä vuonna 2025 (vuoden 2024 tiedot).
- Kun velvoite laajenee muutaman vuoden kuluttua koskemaan kaikkia suuryrityksiä sekä pörssilistattuja pk-yrityksiä, se koskee Suomessa arviolta noin 600–800 yritystä.
- EU ei etene päästöraportoinnin velvoittamisessa yksin. Myös Yhdysvaltain arvopaperi- ja pörssikomissio SEC esitti vuonna 2022, että maan pörssiyritysten tulisi jatkossa raportoida päästöistään.
- Päästölaskenta tullut mukaan myös kv. raportointistandardeihin: ilmastoraportointistandardi IFRS S2 julkaistiin vuonna 2023 → ilmastoon liittyvien riskien, tavoitteiden ja päätöksenteosta raportoimisen lisäksi mukana myös omien päästöjen raportointi

- Uusi yritysvastuusäätely kääntää katseen yritysten liiketoimintamallien (riskin)kestävyyteen
- Yritysvastuuraportointidirektiivi edellyttää yrityksiä raportoimaan siitä miten ne ymmärtävät ja miten ne puuttuvat liiketoimintamalliensa aiheuttamiin ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksiin.
- Yritysvastuudirektiivi asettaa velvoitteen ja laatia ja toteuttaa suunnitelma liiketoimintamallien saattamiseksi 1,5 asteen polulle.
- "Business as usual is dead"

- Läpinäkyvyysvaatimukset kasvavat
- Vaatimukset päästölaskennasta ja -raportoinnista kasvavat
- Vaatimukset nopeiden päästövähennysten tekemisestä kasvavat
- Huolellisuusvelvoitteet valuvat alas (ja ylös) arvoketjussa myös niille, jotka eivät kokonsa puolesta ole sääntelyn piirissä
- Kestämättömät liiketoimintatavat ja -mallit muutettava

Mitä tästä pitäisi ajatella edunvalvonnassa?

- Muutos tulee.
- Ihmisoikeudet ja ympäristön huomioiminen jo lähitulevaisuudessa markkinoille pääsyn ehto.
- Tieto auttaa varautumaan muutokseen ajoissa.
- Vastustamisen sijaan keskityttävä ratkaisujen etsimiseen ja oikeudenmukaisen siirtymän ajamiseen.

 1. Ekologinen kriisi torjutaan

 2. Tietoperustaisuus

 3. Etupainotteisuus

 4. Johdonmukaisuus

 5. Ihmisoikeus-perustaisuus

 6. Ketään ei jätetä

 7. Eriarvoisuus vähenee

 8. Ihmisarvoista työtä

 9. Osallistavuus

 10. Siirtymän seuranta

- Haittojen ja hyötyjen hinnoittelulla oikeudenmukaisuutta ja vauhtia siirtymään: uutta tuloa saatavilla muun muassa hiili- ja luontomarkkinoilta, kunhan sääntelyssä varmistetaan kilpailukyky kv-markkinalla.
- Oikeudenmukaisessa siirtymässä myös edunvalvonnan rooli ratkaisevasti erilainen: varmistettava, että väistämättä tuleva muutos tiedostetaan ja tehdään ajoissa.
- Tukea maataloustuottajien päästölaskentaan: tarvitaan kattavampaa, laadukkaampaa ja läpinäkyvää tietoa.
- Vaatimukset ympäristöväittämille kiristyvät EU-sääntelyn myötä → mahdollisuus erottua kun omat väitteet on kunnossa
- Tukea ihmisoikeusosaamiseen erityisesti riskisektoreilla (esim. ulkomailta rekrytoitava työvoima, riskimaista tulevat tuotantopanokset)

Kiitos!

